

Sygn. akt XXVIII C 1780/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 listopada 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 października 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **R. J. i E. J.**

przeciwko (...) **Bank (...)** z siedzibą w W.

o ustalenie i o zapłatę ewentualnie o ustalenie i o zapłatę

I. ustala, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...), zawarta w dniu 27 czerwca 2008 roku pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym strony pozwanej – (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, jest nieważna w całości;

II. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów R. J. i E. J. kwoty:

a) 79 087,30 zł (siedemdziesiąt dziewięć tysięcy osiemdziesiąt siedem złotych i trzydzieści groszy),

b) 31 660,62 CHF (trzydzieści jeden tysięcy sześćset sześćdziesiąt franków szwajcarskich i sześćdziesiąt dwa centymy)

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty;

III. co do żądania zapłaty kwoty w CHF umarza postępowania w zakresie ponad kwotę 31 660,62 CHF (trzydzieści jeden tysięcy sześćset sześćdziesiąt franków szwajcarskich i sześćdziesiąt dwa centymy) wobec cofnięcia pozwu w tym zakresie;

IV. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

V. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów R. J. i E. J. kwotę 11 817 zł (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 1780/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 09 listopada 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 14 maja 2021 roku przeciwko (...) Bank (...) z siedzibą w W., wykonującemu w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. (dalej też jako: „(...) Bank (...) z siedzibą w W.” lub Bank), R. J. i E. J. domagali się:

1. uznania umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 27 czerwca 2008 roku, zawartej pomiędzy (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce a powodami, za nieważną w całości;

2. zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz kwoty 33 268,47 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od tej kwoty od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty;

ewentualnie powodowie wniesli o:

3. uznanie za bezskuteczne postanowień § 2 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 27 czerwca 2008 roku oraz § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 i § 2 pkt 12 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...), stanowiącego Załącznik nr 1 do umowy o kredyt hipoteczny;

4. zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz kwoty 92 707,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od tej kwoty od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty.

Ponadto powodowie domagali się zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, w tym kwoty 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądanie pozwu, powodowie wskazali, że (...) Bank (...) z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) SA Oddział w Polsce, z którym w dniu 27 czerwca 2008 roku zawarli umowę o kredyt hipoteczny, na podstawie której Bank udzielił im kredytu w wysokości 207 619,00 zł indeksowanego do waluty obcej CHF na okres kredytowania 300 miesięcy. Podali, że kredyt miał być przeznaczony na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku oraz że nie mieli oni możliwości negocjacji umowy, poza wysokością marży. Podkreślili, że nie zostali należycie poinformowani o ryzyku walutowym związanym z kredytem indeksowanym do waluty obcej ani o mechanizmach działania kredytów tego typu. Wskazali, że w dniu 22 stycznia 2013 roku strony zawarły aneks nr 1 do umowy, na podstawie którego zobowiązali się do dokonywania wpłat w walucie indeksacyjnej CHF tytułem spłaty kredytu oraz posiadania rachunku bankowego w walucie obcej służącego do obsługi kredytu.

Kolejno powodowie podali, że w dniu 03 listopada 2011 roku złożyli oficjalną reklamację, dotyczącą zawartej przez nich umowy kredytu hipotecznego, motywowaną głównie podwyższoną marżą.

Ponadto powodowie wskazali, że ostateczna wypłata kredytu na konto nastąpiła dopiero w dniu 04 sierpnia 2008 roku, natomiast gdyby wypłata środków nastąpiła w dniu 27 czerwca 2008 roku, tj. w dacie zawarcia umowy, to kwota kredytu indeksowanego do CHF wynosiłaby 98 998,18 CHF a nie 109 677,23 CHF. Podkreślili, iż spłacając kredyt od dnia 04 września 2008 roku do dnia 04 lutego 2013 roku, tj. do czasu zawarcia aneksu w styczniu 2013 roku, dokonali na rzecz pozwanego Banku zapłaty kwoty 79 105,81 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych. Natomiast w przypadku pominięcia przyjętego w Umowie i Regulaminie sposobu przeliczenia – wysokość rat z tytułu spłat kredytu wg tylko kursu Banku z daty wypłaty powodom kredytu w dniu 04 sierpnia 2008 roku, tj. 1,8930 zł, wynosiłaby 46 824,50 zł, co daje różnicę 32 281,31 zł.

Powołując się na treść art. 385¹ k.c. oraz art. 385² k.c., powodowie stwierdzili, iż zawarta z pozwanym Bankiem umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne, a podstawą przyjęcia, że postanowienia przewidujące indeksację kredytu są niedozwolone stanowi nierównomierne rozłożenie pomiędzy stronami umowy ryzyka wynikającego z zastrzeżenia indeksacji kredytu, tj. wyrażenia wysokości zobowiązania konsumenta w walucie obcej, której kurs podlega nieograniczonym zmianom – bez zagwarantowania w umowie jakichkolwiek mechanizmów, które mogłyby ograniczyć ryzyko ponoszone przez konsumenta. Ponadto powodowie podkreślili, iż pozwany Bank nie tylko wykorzystał swoją przewagę kontraktową, ale też nie dopełnił wymaganych od instytucji finansowych obowiązków informacyjnych. Dodali, że za abuzywne należy również uznać postanowienia, które z jednej strony różnicują wysokość kursu przyjętego dla przeliczeń kwoty kredytu z PLN na CHF, a następnie przeliczeń wysokości wymaganej spłaty z CHF na PLN, a z drugiej strony – pozwalają kredytodawcy na swobodne ustalenie wysokości każdego z tych kursów. Podkreślili, iż zawarty Aneks nie usuwa pierwotnej przyczyny uznania całej umowy za nieważną, bowiem nie usuwa źródła abuzywności, jakim jest nierównomierne rozłożenie ryzyka kursowego.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powodowie – odwołując się do treści art. 69 Prawa Bankowego – wskazali, że mając na względzie poszanowanie woli stron umowy, jak również niemożność przyjęcia takich skutków wprowadzenia do umowy niedozwolonych postanowień, które byłyby niekorzystne dla konsumenta, przyjąć należy, że z okoliczności wynika, iż bez dotkniętych częściową nieważnością postanowień dotyczących wysokości oprocentowania, umowa nie zostałaby zawarta, a z tego powodu umowa kredytu zawarta między stronami winna być w całości nieważna. Podkreślili również, iż aktualne pozostaje ich żądanie zasądzenia od pozwanego Banku kwoty 33 268,47 CHF, gdyż taką kwotę wpłacili Bankowi w okresie od 04 marca 2013 roku do 04 lutego 2019 roku (k. 3 – 16 – pozw).

Pismem z dnia 11 września 2020 roku, zatytułowanym „Zmiana powództwa”, powodowie oświadczyli, iż zmieniają żądania, zawarte w punkcie drugim, trzecim i czwartym petitum pozwu, wnosząc:

1. zamiast pierwotnego żądania, zawartego w punkcie drugim petitum pozwu – o zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz kwoty 79 087,30 zł oraz kwoty 31 660,62 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od tych kwot od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty;
2. zamiast pierwotnego żądania, zawartego w punkcie trzecim pozwu – o uznanie za bezskuteczne postanowień § 2 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 27 czerwca 2008 roku oraz § 9 ust. 2 w zw. z § 2 pkt 2 i 12 oraz § 7 ust. 4 w zw. z § 2 pkt 12 i Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...);
3. zamiast pierwotnego żądania, zawartego w punkcie czwartym – o zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz kwoty pieniężnej, stanowiącej różnicę pomiędzy zrealizowaną uprzednio przez powodów na rzecz pozwanego Banku kwotą rat kredytowych realizowanych na podstawie umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 27 czerwca 2008 roku, a kwotą tych rat ustaloną z pominięciem klauzul indeksacyjnych wyliczonych od kwoty kredytu faktycznie oddanej do dyspozycji powodów w walucie PLN.

Uzasadniając roszczenie pozwu w jego zmodyfikowanym zakresie, powodowie podali, iż w wyniku przyjęcia nieprawidłowych kwot w wyliczeniach omyłkowo wskazali jako wartość przedmiotu sporu kwotę 123 123,00 zł, podczas gdy wartość, jaką należy przyjąć stanowi kwota 219 990,00 zł. Wskazali, że pozwany Bank w okresie od września 2008 roku do października 2018 roku pobrał z ich konta łączną kwotę 79 087,30 zł oraz kwotę 31 660,62 CHF w oparciu o zapisy zawarte odpowiednio w Umowie przy zastosowaniu tabeli kursowej według zasad opisanych odpowiednio w § 9 ust. 2 Regulaminu (k. 86 – 96 – zmiana powództwa).

Odpis pozwu oraz odpis pisma, zatytułowanego „Zmiana powództwa”, wraz z załącznikami pozwany Bank odebrał w dniu 18 stycznia 2021 roku (k. 121 – elektroniczne potwierdzenie odbioru).

W odpowiedzi na pozw strona pozwana (...) Bank (...) z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych. Podniosła zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powodów.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, pozwany Bank zakwestionował zasadność powództwa co do zasady, jak i wysokości. Wskazał, że powodowie, starając się o kredyt w (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, złożyli wnioski o przyznanie im kredytu indeksowanego do waluty obcej (CHF), a ten wariant w tamtym czasie zapewniał kontrahentowi Banku zdecydowanie korzystniejsze warunki ekonomiczne niż kredyt złotowy nieindeksowany. Podał, że wnioskodawcy w dokumencie stanowiącym „Oświadczenie Wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową” potwierdzili, że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej oraz że są świadomi w/w ryzyka. Ponadto przed zawarciem Umowy Bank odebrał od powodów „Oświadczenie Kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”, w którym poświadczali, że zostali zapoznani przez pracownika Banku m.in. z kwestią ryzyka kursowego.

Następnie pozwany Bank podniósł, że od lipca 2009 roku istniała możliwość zmiany sposobu spłaty kredytu przez zmianę waluty spłaty, a dopiero w dniu 22 stycznia 2013 roku strony zawarły aneks do umowy, w którym ustaliły

zasady spłaty kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji i od czasu zawarcia aneksu kwestionowane pozwem postanowienia nie miały zastosowania. Podał, że w obowiązującym od kwietnia 2009 roku § 15 ust. 8 Regulaminu wskazano, że kursy walut obcych ustalane są przy uwzględnieniu: średnich kursów walut ogłaszanych przez NBP, bieżącej sytuacji na rynku walutowym, aktualnej pozycji walutowej banku, przewidywań kierunku zmiany kursów oraz że zasady te były stosowane jednolicie względem wszystkich klientów. Dodał, że w zmienionym Regulaminie zostały wskazane niezbędne parametry, stosowane dla wyznaczenia kursu wymiany walut. Ponadto zarzucił, że powódowie nie mają interesu prawnego w zakresie powództwa o ustalenie, skoro mogą zgłosić roszczenie dalej idące.

Kolejno pozwany Bank podniósł, że brak jest podstaw do kwestionowania ważności przedmiotowej umowy, która nie jest sprzeczna z art. 69 prawa bankowego. Podał, że dopuszczalność i zgodność z prawem kredytów odniesionych do waluty obcej potwierdził ustawodawca w tzw. ustawie antyspreadowej z dnia 29 lipca 2011 roku. Dodał, że nie można twierdzić o naruszeniu zasady nominalizmu, zasady oznaczoności świadczenia czy też o zastrzeżeniu obowiązku zwrotu kapitału w kwocie wyższej niż określona w umowie. Podał, że wbrew twierdzeniom powodów, mechanizm indeksacji przyjęty w umowie, w tym sposób ustalania kursów waluty obcej, mieści się w granicach swobody umów, określonych w art. 353¹ k.c.

Odnosząc się do zarzutów, dotyczących abuzywności postanowień umowy, pozwany Bank stwierdził, iż kwestionowane postanowienia zostały indywidualnie między stronami uzgodnione, bowiem zostały przyjęte przez powodów w następstwie propozycji poprzednika prawnego pozwanego Banku, który na etapie zawierania umowy wyraźnie zwrócił uwagę powodów na ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu i przekazał im w tym zakresie należyłą informację. Pozwany Bank dodał, że postanowienia umowy, łączącej strony postępowania, nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz są transparentne, zaś w momencie wnioskowania o kredyt powódowie posiadali wykształcenie wyższe, a jeden z powodów nawet zajmował stanowisko ekonomisty. Ponadto, wskazując na brak podstaw do stwierdzenia nieważności umowy, jak i brak podstaw do przekształcenia umowy w pożyczkę złotową, pozwany Bank stwierdził, iż istnieje możliwość zastąpienia postanowień abuzywnych średnim kursem NBP.

Strona pozwana podniosła, że w sytuacji, w której kredytobiorcy po skorzystaniu ze świadczenia kredytodawcy mieliby jeszcze uzyskać zwrot kwot przekazanych kredytodawcy w trakcie wykonywania umowy stanowiłoby to przesunięcie majątkowe pozbawione uzasadnienia ekonomicznego i moralnego. Dodała, że do przedmiotowej umowy, która jest umową wzajemną, nie powinna mieć zastosowania teoria dwóch kondycji, a do rozliczenia stron należy zastosować teorię salda.

Na wypadek uwzględnienia roszczenia powodów i zarazem niepodzielenia stanowiska co do wzajemnego rozliczenia stron, pozwany Bank podniósł zarzut zatrzymania, wskazując przy tym, że przysługuje mu wobec powodów roszczenie o zwrot wynagrodzenia za korzystanie z kapitału (k. 122 – 143 – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 12 października 2021 roku pełnomocnik procesowy powodów w obecności pełnomocnika procesowego strony pozwanej doprecyzował, iż w zakresie kwoty, której powódowie domagali się w pozwie w CHF, cofają oni pozew ponad kwotę 31 660,62 CHF bez zrzeczenia się roszczenia oraz że powódowie domagają się zasądzenia na ich rzecz żądanych w pozwie kwot solidarnie. Natomiast pełnomocnik strony pozwanej doprecyzował, zgłoszony w odpowiedzi na pozew, zarzut zatrzymania, podając, że w przypadku ustalenia nieważności między stronami umowy kredytu, na podstawie art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. pozwanemu Bankowi przysługuje prawo zatrzymania świadczeń uiszczonych w związku z tą umową przez powodów na rzecz pozwanego Banku, do czasu aż powódowie zaoferują zwrot świadczenia otrzymanego od Banku, tj. wypłaconej kwoty kredytu w wysokości 207 619,00 zł, albo zabezpieczą roszczenie o zwrot tej kwoty (k. 272 – 275 – protokół rozprawy z dnia 12 października 2021 roku).

Do czasu zamknięcia rozprawy strony postępowania podtrzymały powyższe stanowiska procesowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2008 roku R. J. i E. G. (obecnie J.) planowali spłacić zaciągnięty wcześniej przez nich kredyt hipoteczny w Banku (...) S.A. Aby pozyskać środki pieniężne na spłatę tego kredytu oraz pokrycie kosztów prowizji z tym związanej, zamierali zaciągnąć nowy kredyt. Doradca kredytowy, który pośredniczył przy zawieraniu przez nich wcześniejszej umowy kredytowej, polecił im zawarcie kolejnej umowy kredytowej z P. (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W.), wskazując, iż posiada on najkorzystniejszą ofertę kredytu indeksowanego do CHF. Wobec tego, udali się oni do poleconego im przez doradcę kredytowego Banku, gdzie przedstawiono im ofertę kredytu indeksowanego do CHF. Zarówno doradca kredytowy Banku (...) S.A., jak i pracownicy Banku (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. poinformowali R. J. i E. G., że kurs CHF jest stabilny i wahania waluty powinny być niewielkie. Nie przedstawiono im żadnych symulacji i wykresów, które obrazowałyby wpływ zmiany kursu CHF na wysokość ich zobowiązania.

(dowód: k. 272v – 274v – przesłuchanie powodów R. J. i E. J.)

W dniu 14 kwietnia 2008 roku R. J. i E. G. wypełnili, sporządzony na formularzu Banku, druk „Wniosku o kredyt hipoteczny”, który następnie został złożony do Banku. Jako wnioskowaną kwotę kredytu Wnioskodawcy wpisali 203 000 PLN a jako walutę kredytu z dwóch wariantów „PLN” i „CHF” zaznaczyli kwadrat przy „CHF”. Jako cel kredytu zaznaczyli: „spłata kredytu mieszkaniowego w innym banku” i wpisali kwotę „203 000”. Wpisali, że okres kredytowania ma wynosić 300 miesięcy a wypłata kredytu ma nastąpić jednorazowo.

W rubrykach (...) i (...) wskazano, że R. J. ma wykształcenie wyższe oraz jest zatrudniony na stanowisku kierownika budowy, zaś E. G. również ma wykształcenie wyższe i pracuje na stanowisku ekonomisty.

(dowód: k. 148 – 150 – kserokopia Wniosku o kredyt hipoteczny)

W tym samym dniu R. J. i E. G. podpisali, stanowiące załącznik do powyższego wniosku, sporządzone przez Bank na druku, „Oświadczenie Wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej”. W treści tego druku wskazano m.in. że wnioskodawca został zapoznany przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że rezygnuje z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonuje wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej a także iż jest świadomy, że ponosi ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt oraz że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku i na wysokość rat spłaty kredytu.

(dowód: k. 152 – kserokopia Oświadczenia Wnioskodawcy związanego z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej)

Oprócz w/w oświadczenia Wnioskodawcy podpisali także „Oświadczenie Wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową”, w którym wskazano, iż zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią zmiany ryzyka stopy procentowej oraz że są świadomi ponoszenia ryzyka zmiany stopy procentowej, mającej wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku, wynikającego z wnioskowanego kredytu oraz na wysokość rat spłaty kredytu.

(dowód: k. 154 - kserokopia Oświadczenia Wnioskodawcy związanego z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową)

W dniu 22 kwietnia 2008 roku Bank wydał wstępną decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku, określając jej warunki, zaś w dniu 09 czerwca 2008 roku wydał decyzję kredytową, określając warunki zawarcia umowy kredytowej, w tym warunki uruchomienia kredytu.

(dowód: k. 26 – kserokopia wstępnej decyzji kredytowej z dnia 22 kwietnia 2008 roku, k. 27, k. 156 – kserokopie decyzji kredytowej z dnia 09 czerwca 2008 roku)

W dniu 27 czerwca 2008 roku R. J. i E. G. jako Kredytobiorcy oraz (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. (dalej jako; Bank) podpisali, sporządzoną w dniu 11 czerwca 2008 roku, Umowę o kredyt hipoteczny nr (...) (dalej jako: (...)).

Zgodnie z § 1 ust. 1 Umowy Bank miał udzielić Kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w Umowie, zaś Kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w Umowie i Regulaminie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w Umowie.

Stosownie do § 2 ust. 1 Umowy Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorców kwotę w wysokości 207 619,00 zł, a kredyt miał być indeksowany do waluty obcej CHF. § 2 ust. 2 stanowił, że kredyt ma być przeznaczony na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku oraz koszty dodatkowe związane z udzieleniem kredytu, zaś § 2 ust. 3 Umowy – że okres kredytowania ma wynosić 300 miesięcy.

Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 Umowy kredyt miał być oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia Umowy wynosiła 4,13333% w stosunku rocznym i która miała być ustalana jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,25 punktów procentowych (p.p.). § 3 ust. 3 Umowy stanowił, że oprocentowanie kredytu miało ulegać zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF), przy czym szczegółowe zasady naliczenia odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania określać miał Regulamin.

Stosownie do § 5 ust. 1 Umowy wypłata kredytu miała być zrealizowana jednorazowo. Natomiast spłata kredytu miała następować w miesięcznych ratach równych (§ 6 ust. 2 Umowy).

W § 7 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami, wynikającymi z Umowy, w postaci: pierwszej hipoteki kaucyjnej do kwoty 415 238,00 zł, ustanowionej na rzecz Banku na nieruchomości, stanowiącej własność Kredytobiorców oraz cesji praw na rzecz Banku z polisy ubezpieczenia tej nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych. Do czasu ustanowienia wszystkich zabezpieczeń, a w szczególności hipoteki, Bank miał stosować podwyższoną marżę Banku o 1,20 p.p.

W § 15 ust. 1 Umowy wskazano, że w zakresie nieuregulowanym Umową zastosowanie mają postanowienia Regulaminu.

Regulamin kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) stanowił jeden z załączników do Umowy.

(dowód: k. 20 – 24v, k. 158 – 160v – kserokopie Umowy o kredyt hipoteczny o nr (...))

W § 4 ust. 1 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) (dalej jako „Regulamin”) wskazano, iż kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek Wnioskodawcy Bank miał udzielić kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej Wnioskodawca miał wnioskować o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Zgodnie z § 7 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu miała nastąpić w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosowany miał być kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu miało być wyrażane w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane miało być według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca miał otrzymywać listownie.

Stosownie do § 9 ust. 1 Regulaminu raty spłaty kredytu miały być pobierane z rachunku bankowego Kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w Umowie. Zgodnie z § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone miały być w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Zgodnie z § 13 ust. 7 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana miała być w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w momencie realizacji dyspozycji.

Stosownie do § 21 ust. 3 Regulaminu w przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, Bank miał dokonać zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z aktualną Tabelą obowiązującą w Banku.

W § 2 pkt 12 Regulaminu wskazano, że przez użyte w Regulaminie pojęcie „Tabela” rozumieć należy Tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku.

(dowód: k. 43 – 47, k. 161 – 165 – kserokopie Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...))

W dniu podpisania powyższej Umowy Kredytobiorcy podpisali także sporządzone na druku Banku, stanowiące załącznik do Umowy, „Oświadczenie kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”, w którym poświadczyli m.in., że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej a także, iż są świadomi, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt oraz że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku i na wysokość rat spłaty kredytu.

(dowód: k. 48, k. 167 – kserokopie „Oświadczenia kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”)

W dniu podpisania Umowy, tj. w dniu 27 czerwca 2008 roku, Kredytobiorcy złożyli również dyspozycję wypłaty środków z kredytu hipotecznego.

W związku z tym, iż wypłata kredytu nie została dokonana w dniu jej przyjęcia przez Bank, tj. 27 czerwca 2008 roku, Kredytobiorcy ponownie w dniu 25 lipca 2008 roku złożyli do Banku dyspozycję wypłaty środków z kredytu hipotecznego.

Powyższa dyspozycja również pozostała bez odpowiedzi Banku.

W dniu 31 lipca 2008 roku wpłynęła do Banku skarga R. J., w której wniósł o naliczenie i wypłacenie odsetek związanych z opóźnieniem wypłacenia kredytu hipotecznego. Wskazał w niej, iż z dniem 03 lipca 2008 roku zostały spełnione wszystkie warunki niezbędne do uruchomienia kredytu. Podał, iż uznaje za bezzasadne ponowne podpisywanie dyspozycji wypłaty środków i w żadnym wypadku nie powinno to powodować wstrzymania uruchomienia kredytu, tym bardziej, że wcześniej nie udzielono Kredytobiorcom informacji o takim wymogu. R. J. zaznaczył, iż termin na wypłatę środków, wynikający z § 8 pkt 2 Regulaminu, został już dawno przekroczony.

(dowód: k. 78 – kserokopia dyspozycji wypłaty środków z kredytu hipotecznego z dnia 27 czerwca 2008 roku, k. 79 – kserokopia dyspozycji wypłaty środków z kredytu hipotecznego z dnia 25 lipca 2008 roku, k. 53 – kserokopia skargi z dnia 31 lipca 2008 roku)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił w dniu 04 sierpnia 2008 roku kwotę 207 619,00 zł, przeliczając ją po kursie Banku wynoszącym 1,8930 PLN na kwotę zadłużenia, wynoszącą 109 677,23 CHF.

(dowód: k. 69 - zaświadczenie Banku z dnia 25 lipca 2019 roku)

W dniu 14 października 2008 roku do Banku wpłynęła kolejna skarga R. J., w treści której wskazał, iż w związku z brakiem odpowiedzi na poprzednią skargę uznaje, iż została ona uznana przez Bank za zasadną. Podkreślił również, iż opóźnienie w wypłacie środków kredytu spowodowało, że został on wypłacony po bardzo niekorzystnym dla Kredytobiorców kursie kupna CHF i dlatego środki powinny być ponownie przeliczone po kursie, który obowiązywał w dniu 14 lipca 2008 roku, a więc 7 dni roboczych po spełnieniu wszystkich warunków niezbędnych do uruchomienia kredytu. R. J. wskazał, iż jego zdaniem dotychczasowe decyzje pracowników Banku miały na celu wyłącznie działanie na szkodę klienta.

(dowód: k. 54 – kserokopia skargi z dnia 14 października 2008 roku)

W dniu 06 lutego 2010 roku R. J. i E. G. zawarli związek małżeński a E. G. przyjęła nazwisko męża J.. Nie zawierali oni umów majątkowych małżeńskich.

(dowód: k. 36 – odpis skrócony aktu małżeństwa, k. 273 – przesłuchanie powoda)

Pismem z dnia 03 listopada 2011 roku pełnomocnik R. J. w jego imieniu skierował do Banku reklamację, w której zakwestionował stosowanie wobec Kredytobiorców zawyżonej marży na podstawie § 16 ust. 8 Regulaminu.

(dowód: k. 55 – kserokopia pierwszej strony reklamacji z dnia 03 listopada 2011 roku)

W dniu 22 stycznia 2013 roku Kredytobiorcy i Bank zawarli, sporządzony w dniu 10 stycznia 2013 roku, Aneks nr 1 do w/w Umowy.

W jego preambule wskazano, że (...) Spółka Akcyjna jako bank krajowy z dniem 19 września 2011 roku wstąpiła z mocy prawa we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. związane z działalnością Oddziału, w tym w prawa i obowiązki wynikające z Umowy. Oddział natomiast z urzędu został wykreślony z rejestru przedsiębiorców. Następnie (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wstąpiła z mocy prawa na podstawie art. 494 § 1 k.s.h. z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki (...) Spółki Akcyjnej.

W § 1 ust. 1 tego Aneksu wskazano, że spłata udzielonego Kredytobiorcom kredytu indeksowanego do waluty obcej, następować będzie w walucie obcej CHF, do której kredyt był indeksowany.

(dowód: k. 49 – 50v, k. 169 – 170v – kserokopie Aneksu nr 1 do Umowy)

Środki pieniężne pochodzące z w/w kredytu zostały w całości przeznaczone przez Kredytobiorców na spłatę wcześniej zaciągniętego kredytu hipotecznego. Kredytobiorcy w chwili zawierania Umowy nie prowadzili działalności gospodarczej.

(dowód: k. 273 – przesłuchanie powoda R. J.)

W okresie od dnia 04 września 2008 roku do dnia 04 lutego 2013 roku Kredytobiorcy uiszcili na rzecz Banku łącznie tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych kwotę 79 087,30 zł.

W okresie od dnia 04 marca 2013 roku do dnia 04 października 2018 roku Kredytobiorcy wpłacili na rzecz Banku tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych łącznie kwotę 31 660,62 CHF.

(dowód: k. 69 – 75 – kserokopia zaświadczenie Banku z dnia 25 lipca 2019 roku)

(...) Bank (...) z siedzibą w W. jest następcą prawnym Banku, z którym Kredytobiorcy zawarli w/w Umowę.

Do chwili zamknięcia rozprawy Bank nie zapłacił R. J. i E. J. żądanych przez nich kwot.

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów. Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Odnosnie dowodu z przesłuchania powodów wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowali oni przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy o kredyt, akcentując, że zapewniano ich, że CHF jest stabilną walutą oraz że nie przedstawiono im żadnych symulacji i wykresów a także, iż w Banku przedstawiono im jedną ofertę kredytową. Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowany korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z prywatnych wyliczeń powodów, zgłoszonych na stronie 5 pozwu (k. 5v); z opinii biegłego sądowego, zgłoszony na stronie 6 pozwu (k. 6); z prywatnej kalkulacji powodów, zgłoszonego na stronach 2 – 3 pisma procesowego z dnia 11 września 2020 roku (k. 86v – 87); z dokumentów, wymienionych jako załączniki nr 9 – 22 do odpowiedzi na pozew; z zeznań świadków A. S. i D. M., zgłoszonych w pkt 4 odpowiedzi na pozew (k. 122v) oraz z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt 6 odpowiedzi na pozew (k. 123).

Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie są bowiem ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwany Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania kredytów w ewidencji Banku. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy pozwany Bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli kursowej, skoro poza sporem było, iż ani w Umowie ani w Regulaminie ustalenia takie nie zostały zawarte, a więc brak było w tym zakresie ustaleń wiążących strony postępowania. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwany Bank. Odnosnie dowodu z zeznań świadków, Sąd miał także na uwadze, iż nie brali oni udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodami, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Natomiast dowód z dokumentu, obejmującego wyliczenia powodów, dotyczące kalkulacji spłaty, został pominięty, ponieważ stanowił dokument prywatny, który został zakwestionowany przez stronę pozwaną. Dodać należy przy tym, iż same kwoty wpłat dokonanych przez powodów na rzecz strony pozwanej na podstawie spornej Umowy mogły zostać ustalone na podstawie niekwestionowanego przez obie strony postępowania dokumentu w postaci zaświadczenia, wystawionego przez pozwany Bank. Odnosnie zaś dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Co do zgłoszonych przez stronę pozwaną dowodów z publikacji Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, stanowiska Narodowego Banku Polskiego i publikacji Związku Banków Polskich, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie dowód na to, że wskazane w nich podmioty je sporządziły oraz mogły stanowić one jedynie wzmocnienie argumentacji prawnej strony, która się na nie powołała, nie mogły zaś stanowić podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości co do żądań głównych: 1. ustalenia, że umowa o kredyt hipoteczny, zawarta w dniu 27 czerwca 2008 roku, jest nieważna w całości oraz 2. zasądzenia solidarnie na rzecz powodów kwot 79 087,30 zł i 31 660,62 CHF. Żądanie główne zostało zaś oddalone w niewielkim zakresie, dotyczącym części roszczenia odsetkowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie żądań ewentualnych.

Powodowie oparli sformułowane w pozwie żądania główne o zarzut nieważności Umowy kredytu, zawartej przez nich z poprzednikiem prawnym strony pozwanej (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W..

Przechodząc do analizy powyższego zarzutu, w pierwszej kolejności wskazać należy, iż do przedmiotowej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa o kredyt hipoteczny została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt indeksowany lub denominowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek indeksacji lub denominacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został indeksowany lub denominowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został indeksowany lub denominowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla

celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej i w takiej też walucie powodowie początkowo spłacali raty kapitałowo – odsetkowe z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym. Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w § 7 Umowy w PLN. Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Postanowienia Regulaminu, stanowiącego integralną część spornej Umowy, także przemawiają za przyjęciem, że kredyt udzielony powodom był kredytem złotowym. Wskazano w nim m.in. że kredyt udzielany jest w złotych (§ 4 ust. 1). Stosownie zaś do § 21 ust. 3 Regulaminu w przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, Bank miał dokonać zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z aktualną Tabelą obowiązującą w Banku. Ponadto zgodnie z § 17 Regulaminu suma zabezpieczeń miała być wyrażona w PLN. Powyższe postanowienia Regulaminu również potwierdzają, że zawarty w Umowie mechanizm indeksacji nie spowodował, że kredyt ten stał się kredytem stricte walutowym.

Zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF. Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do ustalenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwanego Banku mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Podkreślić należy także, iż przedmiotowa Umowa o kredyt nie była sprzeczna z obowiązującym do 23 stycznia 2009 roku brzmieniem art. 358 § 1 k.c., który wskazywał, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. Wyjątek taki przewidywały zaś przepisy ustawy Prawo dewizowe. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 18 ustawy Prawo dewizowe z dnia 27 lipca 2002 roku (Dz.U z 2002 roku, Nr 141, poz. 1178 z późn. zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia Umowy, obrotem wartościami dewizowymi w kraju jest zawarcie umowy lub dokonanie innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować dokonywanie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami rozliczeń w walutach obcych albo przeniesienie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami własności wartości dewizowych, a także wykonywanie takich umów lub czynności. Stosownie do art. 3 ust. 3 cytowanej ustawy ograniczeń określonych w art. 9 [w dokonywaniu obrotu dewizowego z zagranicą oraz obrotu wartościami dewizowymi w kraju] nie stosuje się do obrotu dewizowego, o ile jedną z jego stron jest bank lub inna instytucja finansowa, prowadząca działalność pod nadzorem władz nadzorczych, uprawnionych, na podstawie odrębnych przepisów, do sprawowania nadzoru nad określonymi instytucjami finansowymi. Stwierdzić należało zatem, iż w odniesieniu do banków zachodził ustawowy wyjątek od zasady walutowości, a więc banki nie potrzebowały zezwolenia dewizowego na dokonywanie czynności związanych z obrotem dewizowym, w tym czynności związanych z rozliczeniami w walucie obcej.

Ponadto dodać należy, iż w chwili zawierania przedmiotowej Umowy obowiązywał już art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W tym wypadku waloryzacja następowała przez odesłanie do wartości obcej waluty (CHF) celem ustalenia wysokości świadczenia w PLN (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19; Z. Ofiarski: Komentarz do art. 69 ustawy Prawo bankowe, system Informacji Prawnej LEX).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż w oparciu o zasadę swobody umów dopuszczalne było umówienie się przez strony stosunku zobowiązaniowego na dokonanie waloryzacji poprzez odesłanie do waluty CHF. Na tej samej zasadzie dopuszczalne było zastosowanie kursu kupna waluty do przeliczenia wysokości wypłacanego kredytu zaś kursu sprzedaży waluty do przeliczenia wysokości rat kapitałowo – odsetkowych. Inną kwestią jest natomiast pozostawienie wyłącznie jednej ze stron umowy określenia wysokości tych kursów – o czym będzie mowa niżej.

Wprawdzie przedmiotowej Umowy nie można było uznać za nieważną z wyżej wymienionych powodów, jednakże w ocenie Sądu Umowa ta jest nieważna z innej przyczyny, tj. z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalanych jednostronnie przez Bank w Tabelach kursowych – naruszają granice swobody umów, gdyż sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż zawarte w Umowie postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli kursów walut obcych, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 1 Umowy Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę w wysokości 207 619,00 zł, a kredyt miał być indeksowany do waluty obcej CHF. Stosownie do § 7 ust. 4 zdanie 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu miała następować w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. Stosownie do § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone miały być w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Wskazać należy, iż wprawdzie w § 2 pkt 12 Regulaminu wyjaśniono, że przez użyte w nim pojęcie „Tabela” rozumieć należy Tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku, jednakże w żadnym postanowieniu Umowy lub Regulaminu w ogóle nie określono zasad, którymi Bank miałby kierować się, ustalając kursy walut w tworzonej przez siebie Tabeli kursów ani też nie wskazano żadnych granic w tym zakresie. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie Tabeli. Druga strona umowy (Kredytobiorcy) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały w ogóle sformułowane. Kursy te mogły więc zostać ustalone przez Bank dowolnie i bez żadnych ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miały być zarówno kwota do wypłaty jak i wysokość podlegających spłacie rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli mogła dokonywać w sposób nieograniczony i dowolny określenia i zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie pozwany Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie w ogóle Bankowi zapewniono taką możliwość.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabeli Kursów nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., określającym granice swobody umów. Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z ustawą, tj. z art. 353¹ k.c., to wypełniona została dyspozycja art. 58 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych

postanowień czynności prawnej wchodzą odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia umowne dotyczące indeksacji.

Stosownie natomiast do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłaby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości.

Dodać przy tym należy, iż sprzeczność z ustawą postanowień odsyłających do Tabeli kursów walut obcych Banku prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji dlatego, że bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu ich sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powodów zarzuty dotyczące abuzywności kwestionowanych postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powodów.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Tabeli kursów walut obcych, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że poprzednik prawny pozwanego Banku zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku. Powodowie w chwili zawierania Umowy nie prowadzili działalności gospodarczej.

W tym miejscu odnieść należy się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu, dotyczącego wykształcenia i zawodu wykonywanego przez powódkę w chwili zawierania przedmiotowej Umowy. Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że powódka miała wówczas wykształcenie wyższe ekonomiczne oraz pracowała na stanowisku

„ekonomista”. Okoliczności te nie miały jednak w niniejszej sprawie znaczenia dla oceny statusu powódki jako konsumenta.

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela pogląd, wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie I ACa 265/20, iż dla kwalifikacji strony umowy jako konsumenta decydujące jest jedynie to, czy czynność prawna jest związana bezpośrednio z prowadzoną przez jej stronę działalnością profesjonalną (gospodarczą lub zawodową). Jeśli taki związek nie zachodzi, to strona umowy z przedsiębiorcą korzysta ze szczególnej ochrony prawnej (w świetle regulacji składającej się na szeroko rozumiane prawo konsumenckie, umocowane ustrojowo w art. 76 Konstytucji RP). Dla oceny abuzywności wzorca nie mają zatem znaczenia prawne osobiste przymioty (wiedza, doświadczenie itp.) osoby zawierającej umowę. Obowiązkiem sądu jest dokonywanie oceny zobiektywizowanej odwołującej się do wzorca konsumenta jako osoby rozważnej, poinformowanej, o przeciętnej wiedzy i doświadczeniu życiowym. To że konsument ad casum posiada wiedzę ekonomiczną, nie może zmieniać kryteriów oceny wzorca umownego.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż fakt, że powódka w momencie zawierania Umowy posiadała wykształcenie ekonomiczne i wykonywała zawód związany z tym wykształceniem nie ma żadnego wpływu na ocenę jej statusu jako konsumenta, a co za tym idzie – uprawniona jest ona do korzystania z ochrony przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszym postępowaniu nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nim indywidualnie uzgodnione bądź że mieli oni realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty w CHF bez odniesienia do Tabeli kursów walut obcych, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w ogóle określone, nie wskazano także żadnej górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „Trybunał Sprawiedliwości” lub „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwany Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzać do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok TSUE z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby poprzednik prawny strony pozwanej sprostał powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty, do której kredyt indeksowano, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie, do której kredyt indeksowano – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono im także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła żadnego dowodu na wykazanie faktu wywiązania się z obowiązku informacyjnego wobec powodów. Podkreślić należy, iż samo odebranie od powodów oświadczenia o tym, że są świadomi ryzyka kursowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

W ocenie Sądu, podpisanie przez powodów sporządzonych na formularzach Banku – a więc opracowanych przez Bank – „Oświadczenia Wnioskodawcy związanego z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej”, „Oświadczenia Wnioskodawcy związanego z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową” oraz „Oświadczenia kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką” samo przez się nie oznacza, że Bank wypełnił w sposób należyty obowiązek informacyjny. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarte w powyższych formularzach informacje o ryzyku kursowym były bardzo ogólne, niepoparte żadnymi przykładami, obrazującymi w jaki sposób zmieniałaby się wysokość raty kredytowej oraz saldo zadłużenia na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany.

Gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałiby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego

z kursem waluty obcej, to nie proponowałyby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (por. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu) odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez Bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17). Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie ich o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w ich interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwany Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

W tym miejscu wskazać również należy, iż wprawdzie po zawarciu Umowy w lipcu 2009 roku Bank prowadził do Umowy oraz Regulaminu zmiany dotyczące określenia sposobu ustalania kursów walut w Tabeli oraz strony w dniu 22 stycznia 2013 roku zawarły Aneks nr 1 do Umowy, jednakże wprowadzenie tych zmian nie spowodowało sanowania postanowień abuzywnych, zawartych w przedmiotowej Umowie i w Regulaminie. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 roku, wydanym w sprawie C-19/20, Sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, kiedy konsument wyraził wolną i świadomą zgodę na zmianę nieuczciwego warunku i na rezygnację z ochrony przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi. Natomiast w niniejszej sprawie powodowie takiej zgody nie wyrazili, wręcz przeciwnie – wnosząc pozew, w którym domagali się ustalenia nieważności Umowy kredytowej oraz powoływali się na abuzywność postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji – domagali się objęcia ich w/w ochroną.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Natomiast w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie ma możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień, dotyczących mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Tabeli kursów walut obcych, przepisami o charakterze dyspozytywnym z uwagi na brak takich przepisów.

Wobec powyższego, ustalić należało, czy w tych konkretnych okolicznościach po wyeliminowaniu z Umowy postanowień uznanych za abuzywne i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami, Umowa ta może nadal obowiązywać.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, zawarte w Regulaminie, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli kursów walut obcych, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie mechanizmu indeksacji, w oparciu o który następowały przeleczenia kredytu (saldo kredytu, wysokość rat kredytu).

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną jako sprzeczną z art. 353¹ k.c., czy też uznać, że zawarte w niej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji stanowią klauzule abuzywne, których wyeliminowanie z Umowy prowadzi w konsekwencji do jej nieważności, rozstrzygnięcie co do żądań powodów byłoby identyczne.

Kolejno wskazać należy, iż niewątpliwie głównym celem, jaki powodowie w niniejszej sprawie chcieli osiągnąć, było wyeliminowanie z obrotu prawnego Umowy, zawartej z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku, a więc doprowadzenie do sytuacji, w której przestaje ona istnieć ze wszystkimi tego konsekwencjami.

W ocenie Sądu, nie były trafne zarzuty strony pozwanej jakoby powodowie nie mieli interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy kredytu.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództwa o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wynikać z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

W ocenie Sądu, powodowie mają zatem interes prawny w żądaniu ustalenia w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż samo powództwo o zapłatę nie rozstrzygnęłoby w sposób definitywny istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich przedmiotową Umową. Rozstrzygnięcie żądania o zapłatę zakończy bowiem jedynie spór co do zwrotu kwot, które już zostały zapłacone na podstawie tej Umowy, nie rozstrzygnie zaś co do zasadności lub niezasadności żądań Banku odnośnie niezapłaconych jeszcze rat kredytu. Jedynie zatem ustalenie, czy strony są związane przedmiotową Umową, w pełny sposób zabezpieczy interes powodów. Rozstrzygnie kwestię podstawową, tj. czy powodów wiąże z pozwanym Bankiem Umowa o kredyt, czy nie. Usunie zatem niepewność co do tego, czy powodowie nadal są zobowiązani wobec pozwanego Banku do dokonywania spłaty rat kredytu na podstawie tej Umowy. Zapobiegnie więc dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z tej Umowy. W ocenie Sądu, ustalenie nieważności przedmiotowej Umowy orzeczeniem Sądu stanowić będzie także podstawę dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powodów o ustalenie, że Umowa o kredyt hipoteczny o nr (...), zawarta w dniu 27 czerwca 2008 roku pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym strony pozwanej – (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W., jest nieważna w całości, orzekając jak w pkt I sentencji wyroku.

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna – a więc że stosunek prawny z niej wynikający nie istnieje – strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch

kondycji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku. Wobec tego, uznać należało, iż niezasadne było żądanie strony pozwanej rozliczenia stron Umowy w niniejszym postępowaniu w oparciu o teorię salda.

Na uwzględnienie zatem zasługiwało żądanie powodów zasądzenia od strony pozwanej kwot stanowiących sumę wpłat dokonanych przez nich na rzecz Banku na podstawie tej Umowy.

Podstawę prawną powyższego żądania powodów stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powodowie żądali zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz solidarnie kwot 79 087,30 zł i 31 660,62 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty. Wskazali, iż kwoty te stanowią sumę wpłat dokonanych przez nich na rzecz pozwanego Banku w wykonaniu w/w Umowy z tytułu spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od września 2008 roku do października 2018 roku. Po zsumowaniu kwot, wynikających z zaświadczenia Banku, załączonego do pozwu i niekwestionowanego przez stronę pozwaną, okazało się, iż powodowie tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych wpłacili na rzecz Banku w okresie od 04 września 2008 roku do 04 lutego 2013 roku kwotę 79 087,30 zł, zaś w okresie od 04 marca 2013 roku do 04 października 2018 roku – kwotę 31 660,62 CHF.

Wobec powyższego, Sąd zgodnie z żądaniem pozwu zasądził powyższe kwoty od strony pozwanej solidarnie na rzecz powodów (pkt II sentencji wyroku).

Odnośnie żądania zasądzenia od powyższych kwot odsetek ustawowych za opóźnienie, Sąd uznał, że jest ono uzasadnione w przeważającej części.

O odsetkach tych Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W niniejszej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu nie wezwali strony pozwanej do zapłaty, a zatem pozew należało uznać za wezwanie do zapłaty. Mając na uwadze, iż stosownie do treści art. 455 k.c. świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie, Sąd uznał, iż tygodniowy termin był wystarczający, aby strona pozwana zapoznała się z żądaniem powodów i w razie uznania go za zasadne w tym terminie spełniła ich roszczenie. Od ósmego dnia po doręczeniu odpisu pozwu strona pozwana pozostaje zatem w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Mając to na uwadze, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot wskazanych w pkt II sentencji wyroku od dnia 26 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty. Natomiast w pozostałym zakresie, Sąd oddalił żądanie odsetkowe (pkt IV sentencji wyroku).

W zakresie, w jakim powodowie skutecznie cofnęli pozew, tj. co do żądania zapłaty w CHF ponad kwotę 31 660,632 CHF, Sąd na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 i § 4 k.p.c. umorzył postępowanie w tym zakresie, o czym orzekł w pkt III sentencji wyroku. Sąd miał przy tym na uwadze, iż cofnięcie pozwu w tym zakresie nastąpiło jeszcze przed doręzeniem stronie pozwanej odpisu pozwu (w piśmie zatytułowanym „Zmiana powództwa”, doręczonym stronie pozwanej wraz z pozwem), natomiast na rozprawie pełnomocnik powodów dokonał jedynie doprecyzowania, że cofnięcie pozwu w tym zakresie nastąpiło bez zrzeczenia się roszczenia (k. 272v).

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczeń powodów. Przy czym wobec braku uzasadnienia tego zarzutu przez stronę pozwaną, nie sposób stwierdzić, czy strona

pozwana skierowała go w stosunku do żądania ustalenia, czy żądania zapłaty oraz czy kwestionowała długość terminu przedawnienia, czy początek biegu tego terminu.

Odnośnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż zgodnie m.in. z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem. Ponadto wskazać należy, iż przedawnieniu nie ulegają roszczenia niepieniężne o ustalenie, oparte na art. 189 k.p.c.

Natomiast odnośnie roszczenia powodów o zapłatę, wskazać należy, iż nie można uznać go za świadczenie okresowe, a więc nie jest przewidziany dla niego 3 – letni termin przedawnienia. Co do zaś kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to w niniejszej sprawie, Sąd – podzielając argumentację, zawartą w wyroku TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznał, że termin przedawnienia roszczenia powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie niedozwolonych postanowień umownych – skutkujących nieważnością umowy – a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla powodów nie od chwili dokonania poszczególnych spłat rat kredytu, lecz od chwili, kiedy powodowie uświadomili sobie istnienie w umowie nieuczciwych postanowień umownych, co w niniejszej sprawie nastąpiło – jak zeznali powodowie około 2017 roku (k. 273). Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w maju 2020 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenia powodów o zapłatę nie przedawniły się.

Sąd nie uwzględnił także podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Po pierwsze – zauważyć należy, iż strona pozwana nie złożyła bezpośrednio powodom oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania, zaś pełnomocnik powodów nie posiadał pełnomocnictwa do przyjmowania w ich imieniu oświadczeń materialnoprawnych (k. 17, k. 272). Po drugie – pełnomocnik strony pozwanej posiadał jedynie umocowanie w granicach art. 91 k.p.c. (k. 145), nie obejmowało ono upoważnienia do składania w imieniu strony pozwanej oświadczeń materialnoprawnych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2020 roku, w sprawie I ACa 1205/18). Pełnomocnik strony pozwanej nie mógł więc skutecznie złożyć ani powodom ani ich pełnomocnikowi oświadczenia o skorzystaniu przez stronę pozwaną z prawa zatrzymania. Wobec tego, kwestie dotyczące merytorycznej zasadności tego zarzutu, w ogóle nie podlegały analizie (skoro strona pozwana nie złożyła powodom skutecznie oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania).

O kosztach postępowania (pkt V sentencji wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, uznając, że powodowie ulegli tylko w nieznaczej części swego żądania. Na kwotę 11 817 zł, zasądzoną od strony pozwanej solidarnie na rzecz powodów tytułem zwrotu kosztów postępowania, składały się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powodów, będącego adwokatem, w wysokości 10 800 zł (zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Na podstawie art. 98 § 1^k k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)